

Täysistunto

Torstai 5.12.2024 klo 16.03—19.17

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 192/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 24/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.10 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa [Hälinää — Puhemies koputtaa] hallituksen esityksessä esitetään muutoksia jo ensi vuoden alusta voimaan astuvaan kotoutumisen edistämisen lainsäädäntöön. Tämä hallituksen esitys annettiin eduskunnalle kaksi viikkoa sitten, ja hallintovaliokunnalla oli aikaa mietinnön laatimiseen vain yhden viikon verran. Tällainen aikataulu on kohtuuton paitsi hyvän eduskuntakäsittelyn näkökulmasta mutta myös kuntien näkökulmasta, jotka ovat ensi vuoden talousarvionsa ja toimintasuunnitelmansa jo hyvin pitkälti laatineet ja hyväksyneet, sillä juuri kuntien edellytyksiin järjestää kotoutumisen edistämisen palveluita tällä esityksellä on tuntevia vaikutuksia.

Ongelmaton ei ollut myöskään eduskuntakäsittelyä edeltänyt lainvalmisteluprosessi, sillä kevään kehysriihen linjaukset muuttuivat merkittäväällä tavalla vielä syksyn budjettiriihessä ja esitys on ollut käytännössä kahdesti lausuntokierroksella eri muotoisena. Kotoutumislain muuttaminen näin lyhyellä varoitusaajalla ja kuntien rahoitukseen kohdistuvat merkittävät leikkaukset vaikeuttavat valmistelutyötä kunnissa sekä rasittavat kuntataloutta. Kunnille ja hyvinvointialueille jää vain hyvin vähän aikaa varautua niihin leikkauksiin ja muutoksiin, joita hallitus nyt esittää tässä tehtäväksi jo ensi vuoden alusta.

Kiireestä huolimatta hallintovaliokunta on saanut laadittua mietintönsä hallituksen esityksestä. On huomattava, että tässä esityksessä ei ole nimestään huolimatta kyse kotoutumisen edistämisestä tai edes kehittämisestä, vaan kunnilta leikkaamisesta. Kyseessä on siis jälleen yksi säästölaki, joka kohdistuu vaikutuksiltaan merkittävästi juuri kuntiin.

Kunnille maksettavia laskennallisia kotoutumiskorvauksia ollaan leikkaamassa hallituksen toimesta merkittävästi. Esityksessä ehdotetaan myös, että kotoutumisen aikaisen perustoimeentulotuen korvattavuudesta luovuttaisiin. Toimeentulotuen kustannusten korvaamisesta luopuminen heikentää kuntien taloutta jopa 109 miljoonaa euroa vuosina 2025—2028. Sen lisäksi leikkaus laskennallisiin korvauksiin aiheuttaisi kunnille 116 miljoonan euron menetyksen vuosien 2024—2025 aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

Lakiesitys onkin käytännössä säästölaki, eikä siihen sisälly mitään merkittäviä kuntien kotoutumisen edistämisen palveluita uudistavia muutosesityksiä. Ne tehtävät, joista esityksessä luovutaan, ovat kustannuksiltaan minimaalisia leikkauksen tasoon suhteutettuna. Kaiken lisäksi hallituksen esittämät tehtävien vähennykset koskevat kotoutumisen edistämisen lainsäädännössä tehtäviä, joiden eteen on jo kunnissa tehty paljon valmistelutyötä viime vuosina. On tosiasia, että suomalaista kotoutumisjärjestelmää pitää kyllä kehittää, mutta tällä esityksellä ei tähän tavoitteeseen tulla tosiasiallisesti pääsemään.

Hallintovaliokunnan kuulemisissa kävi selväksi, että kotoutumisen edistämisen rahoituksen tuntuva leikkaaminen samanaikaisesti, kun kuntien tehtäviä lisätään lainsäädännössä toisaalta, heikentää kuntien kykyä järjestää lakisääteisiä palveluita ja vaikuttaa muun muassa kotoutumispalvelun laatuun ja tehokkuuteen. Palvelujen vähentäminen voi heikentää maahanmuuttajien kotoutumista sekä pitkällä aikavälillä kasvattaa yhteiskunnalle koituvia kustannuksia, jos yhä useamman kotoutumispalveluiden asiakkaiden kotoutuminen epäonnistuu tai vaikeutuu. Näihin esityksen vaikutuksiin hallituksen esityksessä ei ole varauduttu riittävällä tavalla, ja se on hyvin huolestuttavaa.

Hallintovaliokunnan saamien selvitysten perusteella on selvää, että esityksellä toteutettavat säästöt eivät vähennä julkisen talouden menoja, vaan ainoastaan siirtävät kustannuksia valtiolta kunnille. Kyse on julkisen talouden sisäisestä osaoptimoinnista, jossa valtio ulkoistaa säästönsä kunnille. Esitetyt heikennykset nykyisessä kuntatalouden tilanteessa ovat erityisen vahingollisia siksi, että tehtäviä ei kunnilta esitetä vähennettäväksi samassa suhteessa valtion vähenevän rahoituksen kanssa.

Arvoisa puhemies! Rahoitusleikkaus vaikeuttaa erityisesti sellaisten kuntien tilannetta, joilla on paljon kotoutuja-asiakkaita, kuten suuria kaupunkeja — Espoota, Vantaata, Turkuu, Tamperetta, muiden joukossa.

Valiokunnan asiantuntijalausunnoissa korostuu se tosiasia, että perustoimeentulotuen kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina erityisesti siksi, että sen piirissä on paljon Ukrainasta Venäjän hyökkäyssotaa paenneita ihmisiä. Ukrainalaisten siirtymistä kuntiin on voimakkaasti kannustettu ja siihen on tuettu, ja kunnat ovat panostaneet heidän kotoutumiseensa. Nyt ehdotetut toimeentulotuen ja laskennallisen korvauksen leikkaukset johtavat siihen, ettei kunnilla ole kannusteita vastaanottaa pakolaisia. Myös tämä huoli on valiokuntakuulemisissa tuotu esiin. Tästäkin näkökulmasta hallituksen esitys on heikosti harkittu.

Leikkausten toteuttamisen yhteydessä hallitus on esittänyt, ettei niillä heikennettäisi kielikoulutusta, varhaiskasvatusta tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Koska laskennalliset korvaukset ovat kunnalle yleiskatteellista rahoitusta, kunta itse päättää leikkausten kohdentumisesta. Pahimmillaan leikkaukset johtavat kunnissa epätarpeellisuuden mukaisiin säästöihin ja heikennyksiin kotoutumisen edistämisen palveluista. Hallituksen tulisi keskittyä kotoutumisjärjestelmämme aidosti uudistaviin ja kehittäviin hankkeisiin lyhytnäköisten säästölakien ajamisen asemasta.

Me sosiaalidemokraatit tulemme aikanaan esittämään tämän mietinnön toisessa käsittelyssä vastalauseemme mukaisesti, että lakiehdotukset hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Peltonen kävi hyvin tässä läpi näitä perusteita, miksi näkyvät koko ajan kuntien rahoituksen leikkauksina nämä 58 miljoonaa ja muut leikkaukset, mitkä tässä ovat tulleet esiin. 109 miljoonaa vuosille 2025—28 ja 116

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

miljoonaa vuosille 2024—25 laskennallisen osuuden pienenemisestä: kaikki ne heikentävät kaiken kaikkiaan kuntataloutta, jossa painitaan tälläkin hetkellä erittäin suurten haasteiden parissa. On selvitetty tulevaisuuden kustannuskehitystä, ja näköpiirissä on kuntataloudessa noin yhden prosenttiyksikön veronkorotustarve keskimäärin Suomessa, ja se on todella iso. Nämä kaikki tekijät, jotka lisäävät tähän liittyviä rasitteita, vain pahentavat tilannetta.

Sitten jos katsotaan tätä toimeentulotuen muuttumista, mitä tässä hallituksen esityksessä on, niin ihan lukusarjoja voi sanoa, että toimeentulotuen kulut olivat viime vuonna noin 700 miljoonaa, josta puolet maksavat kunnat. Tänä vuonna kulut ovat noin 800 miljoonaa ja ensi vuonna 1 090 miljoonaa euroa, ja näistä puolet maksavat kunnat. 700:sta nousee melkein 1 100:aan — 400 miljoonaa euroa on nousua — eli kunnille tulee sitten noin 200 miljoonan nousu kahden vuoden viipeellä. Eli puhutaan todella isoista kulurakenteista, joita tässä ympärillä on. Kuntien taloudellinen tilanne tulee huononemaan monelta osin, ja sitten kun tätä kustannusrakennetta muutenkin katsotaan, niin veronkorotuspaineita tulee. Näyttää siltä, että nyt tässä valtio näennäisesti yrittää säästää omia menojaan ja siirtää ne kunnille ja kuntien rasitteeksi. Selvästi tässä julkinen talous kuormittaa toista osaa julkista taloutta, ja tämä nyt näyttäytyy tällaisena.

Siinä mielessä tämä esitys — näin nopealla aikataululla tänne tuotuna, ja kun kunnat eivät ole tähän pystyneet eivätkä pysty valmistautumaan — on sellainen, jota ei pitäisi hyväksyä eikä pitäisi tuoda tällä tavalla näin lyhyellä valmistelulla. Pitäisi antaa aikaa tehdä sopeutustoimia. Sen takia tätä lakia ei pitäisi hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että tässä taloudellisessa tilanteessa eri puolilta yhteiskuntaa pyritään etsimään säästöjä. Hyvin ymmärtäisin senkin, jos tässä olisimme nyt käsittelemässä tosiasiallisesti säästöjä aikaansaavaa lainsäädäntöä, mutta tosiasiasahan tässä on käsittelyssä ainoastaan maksajan siirto. Kysymyksen ei ole siitä, että tämä esitys, jonka hallitus on tänne tuonut ja jonka hallintovaliokunta on käsitellyt ja tuonut mietinnön sitten tänne ensimmäiseen käsittelyyn, säästäisi julkisessa taloudessa kustannuksia, vaan tähän ainoastaan siirtää valtion maksuosuutta kunnille. Tältä osin tämä ei paranna myöskään meidän julkisen talouden kestävyyttä eikä vaikuta esimerkiksi siihen, kun lasketaan sitten niitä suhteita, noudatammeko me esimerkiksi niitä sääntöjä, joihin olemme Euroopassa sitoutuneet. Siinä vaiheessa, kun tätä meidän velkaantumista tarkastellaan, tarkastellaan kyllä koko julkisen talouden velkaantumista, ei pelkästään valtion. Tältä osin tätä voi pitää kyllä huonosti harkittuna, varsinkin kun tässä tosiasiallisesti ei olla myöskään vähentämässä yhtään tehtäviä. Kunnilta nyt viedään ensi vuoden osalta tämä vajaa 60 miljoonaa pois, mutta yhden yhtä sellaista tehtävää, jolla kunnat sitten voisivat todeta, että saavutetaan tämä 60 miljoonan säästö, tässä samassa yhteydessä ei tehdä.

Aivan niin kuin täällä edustaja Peltonen totesi, nämähän ovat siis yleiskatteellisia rahojia. Vaikka hallitus on toivonut, että säästöt eivät kohdennu tiettyihin toimintoihin, niin on selvää, että kun puhutaan yleiskatteellisesta rahasta, niin kyllä juuri näistä toiminnoista, jotka eniten myös resursseja syövät, säästöjä tullaan tekemään. Tältäkin osin en usko, että hallitus todella siihen tavoitteeseensa pääsee, että kunnat jotenkin kohdentaisivat nämä säästöt jonnekin muualle. Tai sitten jos tämä toteutuisi, niin että kunnat huolehtisivat edel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

leen kaikista kotoutumispalveluista samassa mittakaavassa kuin tänä päivänä ja maksaisivat sitten vain omasta pussistaan tämän erotuksen, kun valtiolta tätä 60:tä miljoonaa ei enää tule, niin kunnathan joutuvat sitten tämän 60 miljoonaa jostain muista palveluista säästämään. Onko se sitten parempi, että otetaan sieltä koulutuksen puolelta tai vaikkapa kulttuuripalveluista tai liikunnasta, joista tänään täälläkin salissa olemme keskustelleet?

Senpä takia, arvoisa puhemies, päädyn kyllä siihen, että ymmärrän hyvin, että säästöjä pitää hakea, mutta sitten kannattaisi käyttää järkeä myös niitten säästöjen etsintään. Tämä esitys ei säästä mistään mitään, ainoastaan kustannusvastuu siirtyy, ja sen takia pidän tätä kyllä huonona esityksenä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

17.23 Piritta Rantanen sd: Arvoisa herra puhemies! Joo, kyllä tämä on jotenkin kohtuutonta nyt yleisestikin tässä talossa, että tämäkin esitys on vain kaksi viikkoa sitten tänne tullut ja on astumassa voimaan 1.1.2025. Kuntien tilanne on jo tälläkin hetkellä todella huono monessa kunnassa. Omaankin kotikaupunkiini on ukrainalaisia todella paljon tullut. Heillä on hirvittävän kova tahto nimenomaan kotoutua tänne Suomeen ja päästä töihin, ja monen työpaikan ehtona on nimenomaan se kielen oppiminen. Tämä on se yksi rahoituselementti, jolla sitä on pystytty varmistamaan.

Niin kuin tässä edellä kuvattiin, kyllä todellisuus on se, että valtio nyt vain tässäkin tapauksessa ulkoistaa niitä säästöjään kunnille. Kyllä tämä rahoitusleikkaus haittaa tälläkin hetkellä etenkin niitä ukrainalaisia, jotka tänne ovat sotaa pakoon tulleet. Tämä on heikosti harkittu, ja uskon niin, että tämä tulee tulevaisuudessa meille nimenomaan vielä paljon kalliimmaksi. Tässä oli viittaus kotoutumisrahaan tai siihen, että meidän toimeentulotuen kulut ovat kasvaneet samaan tahtiin, kun tästä kotoutumistuesta leikataan. Kunnille on arvioitu tästä toimeentulotukien kasvustakin tulevan 109 miljoonan euron kustannukset. Kyllä hylkääminen tämän lain kohdalla on ainoa vaihtoehto.

Nythän on kyse niistä ihmisistä, jotka ovat jo maassa. Ei ole siis kyse siitä, että tämä raha olisi menossa johonkin muualle, vaan on kyse niistä ihmisistä, jotka täällä jo ovat ja asuvat ja nimenomaan haluavat tänne jäädä. Jotenkin vielä — kun samaan aikaan me leikataan myös järjestöiltä, jotka ovat omalta osaltaan olleet mahdollistamassa tätä kotoutumista — kyllä niitten järjestöjenkin kautta täytyy olla jonkinlainen mahdollisuus. Järjestötkin tarvitsevat rahaa, jotta voivat toimia, ja nyt me viemme montaa kautta ne toimintamahdollisuudet. Ajattelen kyllä niin, että tämä tulee erittäin kalliiksi meille tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.25 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Viime vuosinahan Suomessa suuntaus on ollut se, että lainsäädännöllä vastuuta kotoutumisen edistämisen toteutumisesta siirretään juuri sinne kunnille ja paikalliselle tasolle entistä enemmän, ja tähän liittyenhan myös tämä kotoutumisen edistämisen laajempikin lainsäädäntö on aikanaan täällä eduskunnassa säädetty. Se on ollut aivan oikea suuntaus, koska juuri siellä paikallisella tasolla onkin ne parhaat onnistumisen edellytykset sille, että kotoutuja-asiakkaiden palvelut saadaan mahdollisimman hyvällä tavalla järjestettyä myös yhdessä niiden muiden palveluiden kanssa, jotka kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat aina sieltä koulutuspalveluista sivistyspalvelui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

hin, opistoihin ja muihin niihin palveluihin, joita yhteensovittamalla näihin kotoutumisen edistämisen palveluihin voidaan todella saavuttaa niitä paljon puhuttuja synergiahyötyjä.

Nythän on ensi vuoden alusta myöskin kuntien työkalupakki vahvistumassa siinä, että tämän työllisyys- ja elinkeinopalveluiden uudistuksen myötä kunnilla on jatkossa myös entistä enemmän työkaluja edistää työllisyyttä, tukea yrittäjyyttä, ja myös tällä puolella on siis mahdollisuuksia yhä laajemmin tätä kotoutumisen edistämisen työtä tukea niiden kunnan palveluiden kautta, jotka kunnan vastuulle vuoden alusta siirtyvät.

No, tämän viimeaikaisen suuntauksen kanssaahan tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on aivan räikeästi ristiriidassa. Juuri kun vastuuta kunnille, paikalliselle tasolle, on siirretty hyvässä yhteisymmärryksessä, hallitus onkin sitten viemässä rahoituksen näiden palveluiden järjestämiseltä pois tekemällä näitä lyhytnäköisiä leikkauksia sinne kotoutumisen edistämisen palveluihin, niiden rahoitukseen nyt tämän esityksen avulla.

Ei se oikein voi olla tällä tavalla, että tässä on vuosia viestitty kunnille, että teillä nyt vastuu kasvaa, teidän roolinne on entistä tärkeämpi, ja sen jälkeen sitten hallitus tekee täysin päinvastaisen siirron ja lähtee rahoitusta vähentämään. Kun tätä hallituksen esitystä katsoo, onhan tämä jo ensi vuonna kunnille aika synkkää viestiä: 60 miljoonaa euroa kunnilta lähtee pois yksin tämän laskennallisten korvausten tason alentamisen kautta. Siis yksin tästä muutoksesta, joita on muitakin tässä hallituksen esityksessä, seuraa jo tämä 60 miljoonan euron rahoituksen leikkaus kunnilta. Kun me tiedämme, että meillä on erittäin paljon haasteita kotoutumisen edistämisen järjestämisessä — täällä Suomessa voi joutua suomen kielen opetusta, koulutusta odottamaan jopa yhdeksän kuukautta suuressa kaupungissa — niin se on kyllä valtavan suuri ongelma. Miten me voimme ajatella, että ihminen pääsee osaksi yhteiskuntaa, kotoutuu tänne, jos hän ei esimerkiksi kielikoulutukseen, tällaiseen perustavanlaatuisen koulutukseen, pääse mahdollisimman nopeasti? Yhdeksän kuukautta voi joutua odottamaan. Jokainen voi kuvitella, että se on hukkaan heitettyä aikaa. Kielikoulutukseen pitää päästä siellä paikallisella tasolla nopeasti, ja tämä esitys voi toteutessaan kyllä myöskin tätä paikallista kielikoulutusta vaikeuttaa. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.29 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tässä useissa puheenvuoroissa jo aikaisemminkin on todettu, niin kyllä tässä lakiesityksessä on kyseessä säästölaki ja näiden säästöjen maksumiehiksi joutuvat kunnat. Samaan aikaan kun tuota lakia muutetaan, ei kuitenkaan tehdä näitä kuntien palveluihin liittyviä uudistuvia muutosesityksiä. Pidän tätä siinäkin mielessä varsin ikään kuin väärällä tavalla julkishallinnon kustannuksia säästävänä toimenpiteenä.

No, me olemme tuolla valtiovarainvaliokunnassa kuulleet valtiovarainministerin vastanneen ihan suoraankin, että silloin kun kunnilla on parempi taloudellinen tilanne, niin kunnille voidaan hieman enemmän vastuuta sysätä. Mutta kuten tiedämme, kuntien tulevaisuudennäkymät eivät kovin hyviltä näytä. Selvää onkin, että tällaisten lakimuutosten myötä on aika vaikea kuvitella, että sieltä löytyisi korvaavaa rahoitusta nyt tehtäviin leikkauksiin.

Valiokunnassa saamissamme lausunnoissa on tuotu myös sitä esiin, että nämä kotoutumiseen liittyvät kustannukset ovat lisääntyneet erityisesti Ukrainasta sotaa pakenevien ihmisten vuoksi. Kun tiedämme myös sen, että olemme kovastikin kannustaneet täällä sotaa pakenevia ihmisiä hakemaan kotikuntastatusta ja kunnat ovat heitä mielellään myös otta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

neet, niin tämä on myös siinä mielessä kotoutumiseen ja siihen kannustamiseen ikään kuin täyskäännös. Pidän sitä erittäin huolestuttavana.

Meillä kotikaupungissani Salossa nämä ukrainalaiset ovat erittäin hyvinkin kyllä työllistyneet. Meillä on paljon maataloustoimijoita ja pitkät perinteet ukrainalaisten kausityöntekijöitten osuudesta. Mutta siitä huolimatta, että vaikka he työllistyvät hyvin, olisi äärimmäisen tärkeää, että kunnallamme riittäisi resurssit myös kielikoulutuksiin, joihin on ihan valtavan pitkä jono. Yhteiskuntaan integroitumisen kannalta kielikoulutus on äärimmäisen tärkeä. Nyt kun kunnissakin olemme näitä talousarvioitamme kokoon kursineet — tässä on nyt jo nuija pöytään kopautanut useassakin kunnassa — niin tällainen sinänsä aika nopealla aikataululla tuleva muutos ei kyllä varmastikaan helpota sitä kuntien rahoitustilannetta. Epäilenpä vaan, löytyykö sitten tahtotilaa esimerkiksi lisätalousarvioiden käynnistämiseen juuri tämän johdosta.

Kokonaisuudessaan tosiaan hallitukselta odottaisimme esityksiä siitä, millä tavoin tätä kotouttamista voidaan ihan aidosti tehostaa, sillä ainakin kaikki asiantuntijat ovat todenneet — ja kuntien viesti on tässä ollut varsin selvä — että sinänsä pelkästään rahoitusta leikkaamalla ja ilman uusia työkaluja tätä kotoutumista ei kyllä pystytä tehostamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

17.34 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esityshän on tosiaan puhdas leikkaus kunnille. Kunnat eivät myöskään ole keskenään tasa-arvoisessa asemassa, vaan tästä leikkauksesta kärsivät eniten juuri sellaiset kunnat, joissa on paljon kotoutumispalveluita tarvitsevia ihmisiä. Esimerkiksi lähivuosina tämä näkyy erityisesti niissä kunnissa, jotka ovat vastaanottaneet paljon ukrainalaisia sotaa pakenevia ihmisiä. Olen aikaisemminkin kritisoinut hallitusta tästä järjettömästä arvovalinnasta, enkä voi olla ihmettelemättä nytkään, miksi juuri tähän on päädytty: juuri niitä kuntia, joissa on paljon ukrainalaisia sotaa pakenevia, hallitus rankaisee leikkauksilla.

Lisäksi tässä on kyse siitä, että hallitus yrittää ikään kuin naamioida omia leikkauksiaan joksikin muuksi väittäen, että kuntien tehtäviä vähennetään, vaikka näin ei tosiasiassa tehdä. Kunnilta viedään rahat, tehtävät pysyvät, ja kunnat sitten hoitavat näitä asioita tietysti muiden asioiden kustannuksella.

On myös hyvin yksiselitteisesti negatiivinen asia, että ihmisten kotoutumisen edellytyksiin tällä tavalla kajotaan. Tämä tulee koskemaan myös esimerkiksi kielikoulutusta, joka on hyvin vahingollinen asia leikata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.35 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kun kotouttamispalveluista on kysymys, niin on tietenkin hyvä, että ne olisivat siellä lähellä, missä ne ihmiset asuvat. Olisi kaikkien etu varmasti, että ne toimivat hyvin ja ihmiset saadaan kotoutumaan ja työllistymäänkin täällä Suomessa mahdollisimman nopeasti. Siinä mielessä tässä puhutaan nyt aika oleellisesta asiasta.

Sitten jos ajatellaan, että meillä on maahanmuuttoa enemmän ja se pysyy korkeammalla tasolla, niin tässäkin mielessä tämä asia on merkitystään suurempi, kun tätä katsotaan Suomen kannalta. Siinä mielessä tämä palvelujen järjestäminen on oleellista. Kunnilla pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

olla kyky tehdä sitä, mutta jos niiltä rahoitus viedään pois — kun tämä on yleiskatteellista rahoitusta käytännössä — niin se johtaa siihen, että kunnat joutuvat priorisoimaan niitä palveluja, sitä, mihin niitä palveluja kohdennetaan. Tässä mielessä sitten tulee niitä arvovalintoja, että onko tämä se alue, johon pitää niitä kohdentaa, vai onko se joku työllistämiseen liittyvä alue vai sitten koulutukseen liittyvä asia. Tässä mielessä kunnat joutuvat tekemään aika paljon niukkenevan talouden parissa asioita.

Se, mikä tämän hallituksen esityksen osalta ehkä on sitä linjaa, joka tässä on nyt näkynyt, on se, että kun ovat byrokratian purkutalkootkin tässä olleet — sanotaan, että nyt byrokratiaa puretaan kunnilta — niin kyllä, on ehkä kolme neljä miljoonaa saatu byrokratiaa purettua pois, mutta hallitus leikkaa muun muassa 23 miljoonaa jo heti ensi vuonna, vaikka byrokratiaa ei ole purettu. Tällä lailla koko ajan niukennetaan kuntien taloutta. Tässäkin mielessä tilanne on hälyttävä. Kun eri kanavia pitkin valtion kanssa tässä kunnat tekevät yhteistyötä, niin aina siinä kanavassa vaan käyvät leikkaussakset päällä.

Sitten vielä ehkä kaiken huippu tässä on se, että nyt kun tätä valtion ja kuntien välistä suhdetta on yritetty saada selkeämmäksi ja valtionosuusjärjestelmääkin ollaan uudistamassa, niin eikö sekin siirtynyt vuodella eteenpäin. Kun sen piti tulla vuoden 26 alusta voimaan, niin nyt se siirtyy vuoden 27 alkuun. Tässä mielessä selitetään, että nyt ei ole kaikkia laskelmia olemassa ja niiden tietojen lisäksi, mitä sieltä laskelmista on, mitään sellaista uutta tässä ei enää tarvita päätöksenteon pohjaksi vaan kyllä pystyttäisiin tekemään päätöksiä.

Mutta tämä kuvaa sitä linjaa, että julkista taloutta vyörytetään pikkuhiljaa kuntien puolelle, ja sitten kerrotaan, että valtio pystyy tässä tekemään säästöjä. Eli montaa väylää pitkin tätä nyt tehdään, ja sinänsä kunnat joutuvat vaikeitten ratkaisujen eteen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.38 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä hieman käydä lävitse tämän esityksen haitallisia vaikutuksia näiden kustannusten näkökulmasta. Ymmärrän oikein hyvin sen, että hallituksella on varmasti tässä ollut tavoite tasapainottaa julkista taloutta, mutta toisin, valitettavasti, on käymässä. Nyt kun todella ensi vuoden osalta 60 miljoonaa euroa näitä kotoutumiskorvauksia valtio sitten siirtää omakustannusvastuutaan kunnille ja kun samalla täällä toimeentulotuen kustannusvastuissa tehdään myös muutoksia, että nykyinen valtion 50 prosentin vastuu sieltä poistuu ja jatkossa kunta vastaa kokonaisuudessaan näistä toimeentulotukimenoista, niin mitä tällöin tosiasiallisesti tapahtuu? Varmaan hallitus on ajatellut, että nyt kun 60 miljoonaa otetaan pois, niin kunnat nyt sitten näitä tehtäviä, eli toisin sanoen kotoutumispalveluita, vähentävät. Tämähän koskee nimenomaan suurempia kaupunkeja, missä on suuremmat volyymit.

No, nyt sitten kun samalla kuitenkin tätä toimeentulotuen valtionosuutta vähennetään, niin kunnillehan tulee entistä suurempi kannuste käyttää enemmän rahaa kotoutumispalveluihin, jotta kukaan ei joutuisi sinne toimeentulotuelle, koska se on kallista sille kunnalle. Eiväthän silloin tietenkään nämä suuremmat kaupungit kykene sitä 60:tä miljoonaa näistä kotoutumispalveluista leikkaamaan, vaan ne joutuvat luultavasti sinne laittamaan vielä enemmän rahaa, jotteivät heidän toimeentulotukimenonsa kasva. Ja miten tällöin käy? Sitten kun on tiukkaa, niin ne säästöt haetaan jostain muualta. Tässä tulee luultavasti käymään niin, että vaikka hallitus on ajatellut, että nyt säästöt kohdentuvat näihin kotoutumispalveluihin niistä syistä, jotka juuri äsken kuvasin, niin tosiasiallisesti säästöt kohdentuvat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

aivan toisiin kunnan palveluihin, ja veikkaanpa, että hallituspuolueetkaan eivät ole tätä näin tarkoittaneet.

Sitten vielä suurempi kysymys on totta kai se, mitä tapahtuu jatkon osalta. Nyt kun tätä toimeentulotuen valtionosuutta todella pienennetään ja siirretään kuntien vastuulle, niin kyllähän tämä tulee johtamaan siihen, että kunnat entisestään alkavat harkitsemaan, kannattaako kuntapaikkoja tarjota esimerkiksi hädänalaisille henkilöille, jotka ovat tulleet esimerkiksi meidän kiintiöpakolaisjärjestelmän puitteissa Suomeen, tai kannattaako enää pyrkiä siihen, että Ukrainasta sotaa pakenevat ihmiset saisivat katon päänsä päälle juuri siinä meidän kunnassa, koska kustannusvastuu kunnalla on sen jälkeen sitten suurempi kuin tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Kyllä näiden kaikkien esimerkkien pohjalta tulen siihen johtopäätökseen, että hallitus itsekään ei ole aivan ymmärtänyt, mihin tämä tulee johtamaan, ja tästähän kertoo se, että tämä esitys todella tänne eduskuntaan on tuotu myöhässä ja täältä yritetään mahdollisimman nopeasti saada lävitse. Tässä olisi järkevää käyttää hieman parempaa harkintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

17.41 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Kyllähän se on ollut aina sellainen pyrkimys, että jos kunnilta rahaa vähennetään, niin samaan aikaan on myös pyritty niitä tehtäviä vähentämään. Siitähän tässä on juuri kysymys, että samaan aikaan niitä tehtäviä ei ole kuitenkaan vähennetty, vaikka rahoitusta ollaan vähentämässä.

Tässä edustaja Lyly aiemmin mainitsi tästä valtionosuusuudistuksesta kunnille. Onhan sekin tässä huomionarvoista nimenomaisesti, että kun kuntien taloustilanne on monessakin kunnassa todella heikko ja nyt vielä siellä on monessa kunnassa odotettu sitä valtionosuusuudistusta, joka ottaisi omalta osaltaan huomioon näitäkin tilanteita, niin sitäkin uudistusta sitten siirretään. Liekö syynä sitten se, että kunta- ja aluevaalit ovat lähellä ja taitaa näyttää siltä, että moneen kuntaan on leikkurit sitten tulossa, niin tämä keskustelu halutaankin siirtää sitten pois vaalien alta.

Edustaja Räsänen tässä edellä puhui näistä kuntapaikoista. Kyllä siinä varmaan on semmoinen vissi perä, että useassa kunnassa joudutaan jatkossa pohtimaan, kannattaako näitä paikkoja tarjota ensinkään, kun etenkin tässä on pohjalla jo aiempia päätöksiä, joissa kunnilta on leikattu nimenomaisesti tästä kotoutumiskorvauksesta. Hallitushan päätti jo aiemmin kevään kehysriihessä lyhentää tätä kotoutumisen aikaisen toimeentulotuen korvattavuutta kunnille tästä kolmesta vuodesta yhteen vuoteen, eli siinä on jo tehty tällainen todella radikaali ja iso leikkaus. Eli vuodessa pitäisi jatkossa sitten kaikkien maahan tulleiden kotoutua.

Kesällä esityksen valmistelun yhteydessä kävi ilmi, että maksuaikataulujen vuoksi säästö tapahtuisikin vasta 2027, ja se on ilmeisesti sitten se syy, että nyt sitten leikataankin vielä aiemmin ja vähän lisää. Silloin aiemmin budjettiriihessä hallitus päätti, että nimenomaan tämä 60 miljoonaa sitten leikataan tästä kotoutumiskorvauksesta kunnille, ja tässä lopullisessa esityksessä leikkaus ensi vuodelle on 60 miljoonaa, mutta sen lisäksi nimenomaan tämä perustoimeentulotuen korvattavuus kotoutuja-asiakkaiden osalta ollaan poistamassa kokonaan. Jatkossa tämä perustoimeentulotuki korvattaisiin siis toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti myös kotoutumislain mukaiseen kohderyhmään kuuluvien osalta siten, että valtion rahoitusosuus olisi jatkossa 50 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

No, nämä kaikki yhteensä tarkoittavat sitä, että kun toimeentulotuen kustannusten korvaamisesta luopuminen heikentää kuntien taloutta noin 109 miljoonaa ja sen lisäksi vielä leikkaus laskennallisiin korvauksiin aiheuttaisi 116 miljoonan euron menetyksen vuosina 24 ja 25, niin kyllähän me puhutaan aivan valtavan suurista summista, ja jotenkin tuntuu siltä, että nyt nostamme kädet pystyyn, että ei näitä ihmisiä edes haluta kotouttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

17.45 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Onhan tässä taas käsillä yksi surullinen esimerkki siitä, miten hallituksen leikkausinto ajaa hyvän lainvalmistelun edelle, ja tällekin esitykselle jää eduskuntakäsittelyssä hyvin vähän aikaa. Se haastaa tietenkin myös kuntia, kun siellä joudutaan nopeassa tahdissa keksimään, mistä sitä rahaa leikataan.

Hallintovaliokunnassakin näytävät kuulemisissa olleen esillä tämän esityksen haitalliset vaikutukset palveluihin, ja siellä on käynyt selväksi, että kotoutumisen edistämisen rahoituksen tuntuva leikkaaminen samanaikaisesti, kun kuntien tehtäviä lisätään, heikentää kuntien kykyä järjestää lakisääteisiä palveluita ja vaikuttaa muun muassa kotoutumispalveluiden laatuun ja tehokkuuteen. Palvelujen vähentäminen voi heikentää maahanmuuttajien kotoutumista sekä pitkällä aikavälillä kasvattaa yhteiskunnalle koituvia kustannuksia. Näihin esityksen vaikutuksiin tässä hallituksen esityksessä ei ole varauduttu millään tavalla.

Huomionarvoistahan on myös se, että tämän esityksen leikkaus ei millään tavalla sopeuta tai vahvista julkista taloutta, vaan tässä vain siirretään kuluja valtiolta kunnille. Mielenkiintoista olisi kuulla hallituksen edustajilta, millä tavalla on Suomen tai suomalaisen etu, että osaoptimoidaan julkisen talouden sisällä tällä tavalla ja vain siirretään kuluja sinne toisen organisaation maksettavaksi, koska silti veronmaksajat nämä kulut tulevat jatkossakin maksamaan.

Itsekin kuntapäätäjänä näen kyllä tällä hetkellä hyvin sen, että nämä kaikki hallituksen kuntiin kohdistuvat leikkaukset tulevat näkymään suomalaisten lähipalveluissa, siellä jokapäiväisessä arjessa, kouluissa, liikenteessä, kulttuurissa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja niin edelleen. Sen takia nyt viimeistään olisi kyllä aika muuttaa suuntaa ja tukea kuntia siinä, että nämä elintärkeät palvelut ympäri Suomen voidaan taata suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.47 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta sai hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa laajasti arvostelua osakseen. Sain itsekin valiokunnan jäsenenä olla tätä hyvin tyrmäävää kritiikkiä kuuntelemassa. Eryyisen kriittisiä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa olivat juuri kunnat ja kaupungit sekä heidän edustajansa, siis juuri ne tahot, joilla on tässä maassa päävastuu siitä, että kotouttaminen onnistuu paikallisella tasolla tai että onnistuu ko se ylipäättään. Teen vielä tästä hallituksen esityksestä tämän hallintovaliokunnan mietinnön ensimmäisessä käsittelyssä muutaman noston tästä palautteesta, sen kaikkein havahduttavimmista osista.

Kuntaliitto suhtautui tähän esitykseen lausunnossaan erittäin kielteisesti. Kuntaliitto katsoi, että kuntien nykyiseen rahoitustilanteeseen uudet lisäheikennykset ovat kohtuuttomia. Moni meistä tässäkin salissa on mukana niin vähän pienemmissä kuin suuremmissa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

kin kunnissa ja kaupungeissa paikallisessa päätöksenteossa, ja voimme varmasti yhtyä siihen tilannekuvaan, joka myös Kuntaliitolla oli omassa lausunnossaan, että kunnillakin on taloudessaan nyt kovin vaikeaa. Tähän tilanteeseen tämä hallituksen esitys on todella huonosti ajoitettu.

Kuntaliitto oli tarkalla kammalla käynyt läpi myös ne hyvin harvat, suorastaan marginaaliset tehtävät, mitä hallituksen esityksessä esitetään karsittavaksi kuntien kotoutumisen edistämisen palveluista. Siellähän oli muutama tehtävä, mutta ei kyllä kovinkaan pitkää listaa saisi, jos nämä tehtävät nyt tässä luettelemaan lähtisin. Kuntaliitto totesi lausunnossaan, että hallitus ei vähennä kuntien velvoitteita samassa määrin kuin hallitus vähentää kunnille maksettavia korvauksia tässä esityksessä eri tavoin. Tämä sama ongelmahan pätee myöskin muuhun hallituksen kuntapolitiikkaan. Hallitushan tavoittelee kuntien normien purulla 100 miljoonan euron säästöä, mutta yhdeksän miljoonan edestä näitä säästöjä, purettavia tehtäviä on onnistuttu löytämään. Eli tässä hallituksen esityksessä nyt kotoutumisen osalta toistetaan tätä samaa epäsuhtaa, että rahaa viedään enemmän, tehtäviä puretaan vähemmän. Kyllähän näiden pitäisi olla vähintäänkin tasapainossa, jos halutaan aidosti toteuttaa sellaisia muutoksia, joissa se talouden paine kunnille ei kohtuuttomaksi kasva.

Tähän Kuntaliiton esittämään kritiikkiin yhtyivät myös kaupungit, hieman suuremmat ja isommat. Lappeenrannan kaupunki katsoi omassa lausunnossaan, että esityksellä tulee olemaan kielteinen vaikutus kuntien talouteen. Lappeenrannan kaupunki toteaa myös: ”Rahoitukseen toteutettavat muutokset ja säästöt tulevat vaikuttamaan kuntien taloudellisiin mahdollisuuksiin järjestää kotoutumislain mukaisia palveluja.” Lisäksi Lappeenrannan kaupunki totesi lausunnossaan, että säästöt kohdentuvat ennen kaikkea niihin kotoutuja- ja maahanmuuttaja-asiakkaisiin, jotka hyötyisivät eniten kotoutumista edistävästä toimista ja palveluista. Jälleen onkin syytä kysyä, mitä me saavutamme yhteiskuntana, että me heikennämme juuri niiden ihmisten palveluita, jotka niitä eniten tarvitsisivat. Koska ei voi olla niin, että yhdenkään ryhmän tavoitteena tässä maassa olisi se, että meillä maahanmuuttajat, kotoutumispalvelun asiakkaat eivät kotoutuisi, koska ei siitä mitään hyvää seuraa. Ihminen, joka kotoutuu meidän yhteiskuntaamme, hienoon yhteiskuntaan tänne Suomeen, pääsee opintojen piiriin, pääsee työelämään kiinni, pääsee viettämään täällä omannäköistä aikaa, myöskin kontribuomaan tähän suomalaiseen yhteiskuntaan tavalla, joka on toivottavaa. Eli kyllä tästä kotoutumisen onnistumisesta aivan kaikki hyötyisivät, aivan kaikki siitä hyötyisivät.

Arvoisa puhemies! Vielä tästä Lappeenrannan kaupungin erittäin osuvasta lausunnosta haluan erään seikan nostaa esiin tähän hallituksen esitykseen liittyen. Lappeenrannan kaupunki totesi tässä lausunnossaan, että mahdolliset korjaavat toimenpiteet epäonnistuneesta kotoutumisprosessista ovat kokonaistaloudellisesti säästöjä monin verroin korkeammat. Tämäkin huomio kyseenalaistaa sen, että tällä hallituksen esityksellä aidosti olisi lyhyellä saatikka pitkällä aikavälillä saavutettavissa kestävästi niitä säästöjä, mitä hallitus tavoittelee. Suurta huolta onkin syytä kantaa siitä, johtaako tämä hallituksen esitys sellaiseen tulevaisuuteen, jossa nämä epäonnistuneen kotoutumisen kustannukset tulevat vain kasva-

Onhan tämä hallituksen esityksen saama lausuntopalaute, jota olen tässä nyt vain kahden hyvin painavan lausunnon osalta eritellyt, aika kylmää luettavaa. Kysynkin jälleen sitä, miksi hallitus ei kuuntele kuntia tässäkään asiassa, kun se näitä esityksiään tänne eduskuntaan tuo, vaikka kuntien puolesta täällä puhutaan viikosta toiseen hyvinkin voimak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

kain äänenpainoin. On tässä yhteydessä syytä todeta, että päivä päivältä vaikuttaa enemmän siltä, että pohja hallituksen kuntapolitiikalta on laajemminkin pettämässä. Valtionosuusuudistus, jota kunnissa odotetaan kuin kuuta nousevaa, on myöhentymässä — sen me tiedämme jo kaikki — vuodella eteenpäin. Kiinteistöverouudistusta, joka sekin on kuntien näkökulmasta erittäin tärkeä, ei näy, ei kuulu. Kun siihen päälle tuodaan vielä näitä yksittäisiä kotoutumisen edistämiseen liittyviä heikennyksiä, jotka nekin lisäävät kuntien ahdinkoa puhumattakaan siitä, että valtion talousarviossa on myös tämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru kuntien valtionosuusrahoitukseen säädetty, niin alkaahan tämä kokonaisuus jo vahvasti siihen viittaamaan, että hallituksen kuntapolitiikan pohja on putoamassa pois, ja tähänkin tarvitaan suunnanmuutos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

17.54 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä on merkittäviä muutoksia kotoutumisen edistämiseen. Leikkauksia tulee kunnille maksettaviin kotoutumiskorvauksiin, ja kotoutumisen aikaisen perustoimeentulotuen korvattavuudesta luovuttaisiin. Tällaiset muutokset asettavat kuntien talouden ja kyvyn tarjota kotoutumispalveluja merkittävästi haasteeseen.

Esityksen mukaan tulevat säästöt eivät oikeastaan vähennä julkisen talouden menoja, kuten tässä on jo tullut ilmi monessa puheenvuorossa, vaan ne vain siirtävät kustannuksia kunnille ja vaikeuttavat niiden toimintaa edelleen. Tämä voi heikentää kotoutumispalvelujen laatua ja pitkällä aikavälillä jopa kasvattaa yhteiskunnalle koituvia kustannuksia. Mikä on myös erityisen harmillinen arvovalinta, on se, että tällä esityksellä haitataan muun muassa niitä kuntia, joissa on paljon ukrainalaisia sotaa paenneita ihmisiä.

Kunnat ovat panostaneet paljon kotoutuvien auttamiseen, mutta nyt ne saavat vain entistä vähemmän tukea valtiolta, vaikka kotoutujien määrä ja haasteet voivat vain kasvaa. Tämä heikentää kannustimia vastaanottaa pakolaisia ja vaikeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista, ja juuri kotoutumistahan meidän pitäisi edistää.

Lisäksi kotoutujien työllistymishaasteet eivät ratkea pelkästään rahoituksen siirtämisellä kunnille, vaan tarvitaan riittäviä resursseja myös kotoutumispalveluihin ja työllisyyttä edistäviin toimiin. Ja kuten tässä on jo tullut ilmi, niin tämä esitys ei tuo tähän tarpeeseen ratkaisua.

Mikä tässä myös huolettaa, koska kuntien taloudesta iso osa menee sinne varhaiskasvatukseen ja koulutukseen — onko se peräti kaksi kolmasosaa vai jopa enemmänkin, ehkä täällä osataan myös siihen vastata — on se, että käykö tässä siis niin, että itse asiassa koulutuksesta sitten lopulta aletaan leikkaamaan, ja sekin on tietysti todella harmillista, kun kunnat ovat jo entisestään hankalassa taloudellisessa tilanteessa.

Kaiken tämän edellä mainitun vuoksi tuen sitä, että tämä lakiehdotus hylättäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.56 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan tätä lakiesitystä on seurannut merkittävä kiire. Esitys annettiin eduskunnalle kaksi viikkoa sitten, vaikka kyseessä on budjettilaki ja sen vaikutukset kuntiin, kuten todettua, ovat merkittävät. Meillä hallintovaliokunnalla oli mietinnön laatimiseen aikaa viikko. Voidaan siis varsin hyvällä syyllä kysyä, vastaako tämä laadukasta lainvalmistelua. Tässä kiireen kyljessä kulkevat myös nämä talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

delliset vaikutukset, jotka siis todella ovat kunnille merkittävät. Toimeentulotuen kustannusten korvaamisesta luopuminen heikentää kuntien taloutta 109 miljoonalla vuosina 2025—2028. Sen lisäksi leikkaus laskennallisiin korvauksiin aiheuttaisi kunnille 116 miljoonan euron menetyksen vuosina 24—25.

Kotoutujien työllistymisessä on tunnistettuja haasteita, eikä perustoimeentulotuen rahoitusvastuun siirtäminen kuntaan ole keino nopeuttaa haastavasti työllistyvän ryhmän työllistymistä. Sen sijaan kotoutumispalvelujen mutta myös ensi vuoden alusta kuntiin siirtyvien TE-palveluiden resurssien pitäisi olla riittävät, jotta kunnat voivat toteuttaa muutostilanteessa ehjiä palveluketjuja. Kunnat ovat, kuten tiedämme, myös historiallisen uudistuksen edessä, kun TE-palvelut siirtyvät kuntien muodostamille alueille. Rahoitus tähänkin vaikuttaa olevan riittämätön, joidenkin arvioiden mukaan noin 100 miljoonan euron luokkaa. Omassa kotikaupungissani Salossa työllisyyspalvelut ovat arvioineet, että uusilla TE-palveluilla on vähintään miljoonan euron vaje, eli se rahoitus ei muka siirtyisi täysimääräisesti. Pelkona on, että se on vielä suurempi summa. Olemme toki vastuullisina kuntapäittäjinä Salossa varautuneet tähän, mutta se, miten pitkään pystymme siihen varautumaan, on sitten toinen kysymys.

Lisäksi, niin kuin tässä nyt tämän lakimuutoksen yhteydessä on todettu, kunnille tulee lisäleikkuri, johon me emme ole vielä talousarviossa varautuneet, niin että vaarana on, että säästöt todella... Niin kuin tässä edustaja Hamarikin totesi, saattaa olla, että nämä leikkaukset sitten kohdistuvat johonkin paljon kipeämpäänkin kohteeseen eli vaikka perusopetukseen.

No, ehkä tästä TE-uudistuksesta vielä tässä yhteydessä on pakko mainita, että kun se nyt vuodenvaihteessa tulee ja tällainen rahoitusvaje sekä tämän nyt käsiteltävän lakimuutoksen leikkurin yhteydessä että myöskin jo aiemmin todetun leikkurin yhteydessä, niin kyllä itseä ainakin huolestuttaa se, että pitäisi olla jotain oppinut tästä sote-uudistuksesta, eli kyllä se riittävä rahoitus antaa myöskin sen työrauhan sinne alueelle. Tässä kohtaa nyt sitten puhutaan työllisyysalueista ja kunnista. Eli kyllä meidän nyt tarvitsisi sen verran peruuttaa tässä lainsäädännössä, että annettaisiin kunnille ja niiden muodostamille työllisyysalueille riittävä aika saada palvelunsa järjestykseen, myös riittävä rahoitus järjestymään ja myös erityisesti riittävä rahoitus kunnolliseen kotoutumiseen ja sitä kautta myöskin meidän maahanmuuttajien integroitumiseen meidän yhteiskuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.01 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuntiin kohdistuu todella isoja leikkauksia. Kotouttamiseen liittyvä kulujen karsiminen tai kulujen leikkaaminen, se, mitä kunnat tarvitsevat, on yksi osa. TE-uudistuksen alku ensi vuoden alussa: Kuntaliitto arvioi, että 100 miljoonaa on siinä se kustannusten vaje, joka valtiolta jää korvaamatta. Sitten tässä samassa yhteydessä tapahtuu se, että kunnat osallistuvat ensi vuoden alusta lähtien työttömyysturvan rahoitukseen: ensin 100 päivästä 10 prosenttia, 200 päivästä 20 prosenttia, 300 päivästä 30 prosenttia, 400 päivästä 40 prosenttia ja 700 päivästä 50 prosenttia, niin että se nousee koko ajan. Ja nyt kun työttömyys on korkeammalla tasolla kuin silloin, kun tätä uudistusta on tehty 2003, niin kunnille tulee tätäkin kautta lisäkuluja. Tämä indeksijarru on tässä yhtenä tuotu esiin ja tämä byrokratian purku, jota ei korvata. Byrokratiaa ei pureta niin paljon, kun leikataan suoraan valtion kuluja. Ja sitten on tämä toimeentulotuen jyrkkä kasvu, mistä edellisessä puheenvuorossani mainitsin. Eli kunnille kohdistuu paljon näitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

yksittäisiä leikkauksia ja kustannusten kasvua, joita ne eivät pysty tekemään muulla tavalla kuin miettimällä, onko veronkorotuksia vai, voiko sanoa, palvelujen leikkaamisia.

No, sitten jos katsotaan kuntien erilaisuutta tässä kokonaisuudessa, niin kuntaveroprosentit Suomessa ovat 4,6:n ja 10,8:n prosentin välillä, eli näkee sen todella ison haitarin kuntaverossa. Ja sitten vielä tähän lisäksi on se, että yhden kuntaveroprosentin tuotto jo on pienimmillään 135 euroa per asukas vuodessa ja suurimmillaan 450 euroa per asukas. Sen haitarin näkee siitä, että kunnat ovat tavattoman erilaisessa asemassa myös näillä veroprosenteilla ja niitten tuotoilla. Ja nyt kun tähän yhteyteen laitetaan näitä leikkauksia, niin pienikin lisäleikkaus saattaa katkaista sitten sen kamelin selän tässä yhteydessä, ja tämä on todella vaikea yhtälö. Jos pelkästään olisi tämä eikä olisi kotouttamiseen liittyvää asiaa, luulen, että kunnat siitä selviäisivät, mutta kun täällä on puolenkymmentä muutakin asiaa, jotka tässä ympärillä on.

No, voi kysyä, missä kunnat sitten voivat toimenpiteitään tehostaa ja mistä leikata. Kaksi kolmasosaa kuntien menoista kohdistuu sivistys- ja kulttuuritoimeen. Sivistystoimessa on varhaiskasvatus, peruskoulutus ja toinen aste, ja ne ovat suurimmat menoerät kunnilla. Jos nyt sitä ajatellaan, että kun pitäisi jotain sopeutustoimia kunnissa tehdä, niin se kohdistuu näihin asioihin. Varmaan ei tule olemaan helppoa, eivätkä kunnat tällaiseen kokonaisuuteen mielellään lähde, ainakaan minä kuntapäättäjänä en halua sellaista viedä eteenpäin.

No, sitten jos ajatellaan vielä tätä kokonaisuutta, kuinka nämä kuntiin kohdistuvat, niin varmaan maahanmuuton kasvu on myöskin osaltaan tuonut siihen kuntien eriytymiskehitykseen jotain näkökulmaa ja jotain erilaisuutta. Isot kaupungit käytännössä ovat niitä, joihin maahanmuuttoa eniten kohdistuu, mutta niihin kohdistuu myös sisäinen muuttoliike. Täällä kuntien kulurakenteessa on kahdella tavalla myöskin olemassa lisämenoja. Toisaalta se on myös mahdollisuus näille isoille kaupungeille.

Nämä kaikki kokonaisuudet — sitten kun katsotaan, että meillä on näitä, niin pitääkö tehdä palveluverkkopäätöksiä vai tehdäänkö veronkorotuksia, tehdäänkö palveluihin päätöksiä — tuovat kunnille suuria haasteita. Ja nyt luulen, että kun ensi keväänä on kuntavaalit ja aluevaalit, niin siellä yhteydessä varmasti käydään tätä kuntien taloustilannetta vahvasti läpi, kun nähdään se, että veronkorotuspaine Suomessa on keskimäärin sen yhden prosenttiyksikön, minkä tuossa aiemmin jo mainitsin. Eli olemme siirtämässä valtiolta myös kuntiin sellaisia rasitteita julkisen talouden sisällä, jotka ehkä sinne eivät kuuluisi, vaan pitäisi huolehtia siitä, että edes joku alue tässä julkisessa hallinnossa pysyisi kunnossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.07 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan mukana muutamia purettavia tehtäviä kuntien kotoutumisen edistämisen velvoitteista, mutta kuten täällä onkin jo aiemmissa puheenvuoroissa hyvin tuotu esiin, näiden purettavien tehtävien määrä ei millään tavalla vastaa yksi yhteen sitä, miten paljon valtion rahoitusta kotoutumisen edistämisestä, näistä erilaisista palveluista, vastuista, ollaan samalla vähentämässä. Eli tämä epäsuhta on kyllä todella suuri, ja kyllähän kunnat tästä esityksestä pakkasen puolelle jäävät taloudellisesti — se voidaan tässä aivan avoimesti sanoa ja myöntää, ei siitä ole epäselvyyttä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

Yhden purettavan tehtävän haluan vielä erikseen nostaa tässä keskustelussa esiin tuolta hallituksen esityksestä. Kunnan kotoutumishojelman sisältöä koskien on tässä hallituksen esityksessä esitetty kumottavaksi kunnan velvoite kotoutumishojelma-asiakirjan laatimisesta. Kunnan on kuitenkin joka tapauksessa lakiesityksen mukaan järjestettävä kotoutumishojelma, joten tämä kotoutumisasiakirjasta luopuminen ei tuo säästöä. Eli kun lähdetään jopa näitä purettavia tehtäviä ja tätä niin sanottua norminpurkua tarkastelemaan, niin sieltä löytyy kyllä aikamoisia kukkasia. Se on hyvin ohutta, jopa se pieni marginaalinen tehtävien purku, mitä tähän hallituksen esitykseen sisältyy. Jos hallitus olisi oikeasti huolissaan tässä maassa kotoutumisen tilasta ja siitä, että kotoutumisen edistämisen palvelut eivät riittävällä tavalla toteudu, niin että meillä kotoutuja-asiakkaat työllistyisivät, pääsisivät opintojen piiriin ja niin edespäin, niin se tekisi tässä kyllä suunnanmuutoksen, lopettaisi näiden pelkkien säästölakien tehtailemisen tänne eduskuntaan ja ryhtyisi aidosti tarkastelemaan sitä, miten kotoutumisen edistämistä voitaisiin kehittää.

Tahdon antaa hallitukselle yhden vinkin, mistä voisitte tämän työnne aloittaa: Vaalikaudella 2015—2019 tässä talossa valmistui silloisen tarkastusvaliokunnan yksimielinen raportti kotoutumisen kehittämisestä. Se on painava asiakirja, joka kannattaa kaivaa sieltä arkistojen kätköistä — löytyy varmasti helposti myös täältä eduskunnasta. Siellä oli yksimielinen raportti, jonka tarkastusvaliokunta tuolla vaalikaudella teki, jossa se oli käynyt läpi omana asianaan koko tämän meidän kotoutumisjärjestelmän, kaikki sen pullonkaulat, kaikki sen puutteet, ja esitti aivan yksimielisiä suosituksia, miten tätä järjestelmää pystyttäisiin kehittämään niin, että se aidosti palvelisi niitä tärkeitä tavoitteita, joita tässä maassa ja paikallisesti kotoutumiselle asetetaan. Kannustan, että hallitus kaivaisi tämän raportin esiin sieltä pölyistä, ryhtyisi niitä toimia toteuttamaan, koska siellä on vielä paljon asioita, joita ei tässä maassa ole toteutettu ja jotka kotoutumista aidosti parantaisivat näiden säästölakien asemasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

18.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella tällä esityksellä, joka meillä tässä on käsittelyssä, kustannusvaikutus kunnille tulee olemaan se vajaa 200 miljoonaa — eli toisaalta näiden kotouttamiskorvausten vähentämisen myötä ja toisaalta sitten valtion maksusuosuuksien vähentämisen myötä täältä toimeentulotuen puolelta. Niin kuin olemme tässä kuulleet, tämä on hyvinkin mittava kokonaisuus. Kun tiedostamme samalla, että kuntatalous on myös erittäin vaikeissa kantimissa, ja itse asiassa hallituksen talousarvioesityksenkin mukaan tällä kehyskaudella kuntatalous on heikkenemässä kaikinensa, niin tähän todella huonosti sopii se, että kun tästä norminpurusta nyt paljon puhutaan — ja ihan ymmärrettävästi sitä pyritään edistämään — niin ennen kuin yhtään normin normia kevennetty, mikä tosiasiallisesti toisi kunnille kustannussäästöjen mahdollisuuksia, rahat viedään. Kaikki ymmärtävät, että eihän se näin toimi, että jos tehtävät jäävät ennalleen, varsinkin ne tehtävät, jotka eniten aiheuttavat kustannuksia, ja sitten rahat viedään, niin tosiasiallisesti silloinhan vain maksuvastuu siirtyy ja kuntien ahdinko tässä huononee.

Edustaja Lyly käytti tuolta pöntöstä puheenvuoron, jossa hän hyvin summeerasi tätä kuntatalouden kokonaisuutta, ja todella kuvaavaahan on se, että jo ennen näitä hallituksen uusimpia päätöksiä, jotka tulevat heikentämään kuntien taloudellista asemaa, kuntataloudessa on laskennallisesti, siis laskennallisesti, vähintään prosenttiyksikön veronkorotuspaine. Se kertoo siis siitä, että keskimäärin yhden tuloveroprosenttiyksikön verran kunta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

talous on alijäämäinen — tai siellä se alijäämä on totta kai suurempi, mutta tämä uusi tasapainotustarve jo ensi vuodenkin osalta on todella tämän yhden prosenttiyksikön. Kuten tiedämme, tämä leikkaus kohdistuu varsinkin nyt sitten suurempiin kuntiin, mutta taloudellisestihan suurimmassa ahdingossa ovat tietenkin pienemmät kunnat, ja pienemmissä kunnissa on hyvin vaikea enää hirveästi veroprosentin kautta tasapainoa saada, koska verot ovat jo siellä kaikista korkeimmat, mutta toisaalta yksittäisen veroprosentin tuotto per kuntalainen on yleensä matalampi kuin suuremmissa kaupungeissa. Ja sanon tämän nyt vain sen takia, että tiedostamme täällä, että vaikka olemme huolissamme valtiontaloudesta ja puhumme paljon täällä hyvinvointialueiden taloudesta ja tämä kuntatalouden kokonaisuus on jäänyt liian vähälle huomiolle, niin nyt kun ensi keväänä kuitenkin kuntavaalit koittavat, on hyvä meidän kaikkien tiedostaa, mihin nyt nämäkin päätökset, joita täällä ollaan hallituksen enemmistöllä tekemässä, kuntataloutta ovat viemässä tulevana vuosina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.13 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä siis se keskeinen muutos on, että Kelan täysimääräinen korvaus perustoimeentulotuesta poistuu ja rahoitus siirtyy kunnille. Valtionosuudeksi jää 50 prosenttia. Tämä siirto tuo haasteita kunnille ja hyvinvointialueille, erityisesti kotoutujien tukitarpeiden kasvaessa. Muutokset eivät vähennä julkisen talouden kustannuksia ilman että kunnat onnistuvat vähentämään perustoimeentulotuen saajien määrää työllistymisen ja kotoutumisen edistämisellä. Nythän ei näytä näin olevan, että perustoimeentulotuen saajat olisivat jotenkin vähenemään päin tai maassa työpaikat lisääntyisivät, vaan valitettavasti päinvastoin.

Kunnille jää siis entistä suurempi vastuu kotoutujien työllistämisestä ja kotoutumissuunnitelmien toteuttamisesta. Säästöjen toteuttaminen voi kuitenkin johtaa siihen, että palveluja joudutaan supistamaan, mikä voi hidastaa kotoutujien työllistymistä ja kotoutumista.

Katsoin näitä lausuntopalautteita, ja STM:n lausunnossa on myös mainittu, että samalla esityksellä ehdotetaan monialaisten kotoutumissuunnitelmien kumoamista, mikä voisi selkeyttää yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Kuitenkin jos palveluja vähennetään, se voi heikentää kotoutujien tukea ja viivästyttää kotoutumisen etenemistä.

Näitä muutoksia tehdään siis osana hallituksen säästötoimenpiteitä, mutta olisi tärkeää varmistaa, etteivät ne vaaranna kotoutujien integroitumista yhteiskuntaan. Miten tämä vaikuttaa näiden palveluiden laatuun ja kotoutumisen sujuvuuteen, jää nyt nähtäväksi.

Vielä siis tässä STM:n erityisasiantuntijan lausunnossa sanotaan: ”Tämä osaltaan tuo epävarmuutta vaikutusten osalta. Esityksen vaikutusten arviointia on laajennettu lausunto kierroksen jälkeen, mikä on positiivista. Tästä huolimatta toteutuviin vaikutuksiin liittyy huomattavia epävarmuuksia juuri laskennallisten korvausten alentamisen käytännön kohdentumisen osalta.” Eli tässä tähän taloudelliseen epävarmuuteenkin otetaan kantaa.

Tämä lakiehdotus tulisi hylätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.15 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tänään täällä tämän hallintovaliokunnan mietinnön käsittelyn yhteydessä on aivan oikein puhuttu paljon kunnista ja siitä, miten tämä hallituksen esitys kohtelee kuntia. Tässä on syntymässä näiden rahoitusleikkaus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

ten seurauksena kuntiin tilanne, jossa kunnat joutuvat todellakin valitsemaan, heikentävätkö ne nykyisiä, laadukkaasti järjestämiään kotoutumisen palveluita vai pitävätkö ne kotoutumisen edistämisen palvelut nykytasolla ja korvaavat sitten sen vähenevän valtionrahoituksen tekemällä leikkauksia jostain muualta kunnan palveluista. Leikataanko koulutuksesta, leikataanko vapaasta sivistystyöstä, leikataanko liikuntapalveluista — tämälantapaisen kysymysten edessä kunnissa ollaan. On kyllä todella surullista, että hallitus asettaa kunnat tähän tilanteeseen, jossa ne joutuvat tekemään todellakin valinnan puun ja kuoren välissä, mistä palveluista heikennetään, jotta voidaan pitää kiinni niistä kotoutumisen edistämisen palveluista, joita arvatenkin monissa kunnissa on erittäin hyvällä tavalla tehty ja tähänkin asti järjestetty. Tietysti kunnat voisivat mennä myös sinne kuntalaisten kukkarolle ja korottaa veroja, mutta epäilen, että kovin monessa kunnassa, jossa taloudellinen tilanne on se, että veronkorotuksia on jo tähänkin mennessä jouduttu tekemään kuntatalouden heikon tilanteen vuoksi, halukkuutta myöskään tähän veronkorotukseen tuskin on. No, siitä siis seuraa, että todennäköisintä lienee, että kunnissa ollaan todellakin menossa sitten siihen ratkaisuun, että heikennetään kotoutumisen edistämisen palveluiden tasoa riippumatta siitä, ovatko ne siellä toteutuneet hyvin vai tarvitsisivatko näiden heikennysten asemasta pikemminkin lisäpanostuksia ja kehittämistä.

Kun, ja jos, tähän palveluiden heikentämiseen siellä kunnissa lähdetään, niin aivan kuten hallintovaliokunnan lausuntopalautteessakin on paljon tuotu esiin, itsekin kannan huolta vaikutuksista työllisyyteen. Mitä tapahtuu meidän kotoutumisasiakkaiden, maahanmuuttajien, työllisyydelle, kun näitä kotoutumisen edistämisen palveluita lähdetään heikentämään? Lausuntopalautteessa kannettiin paljon huolta siitä, onko tällä leikkauksella toteutuessaan siellä kunnissa kielteisiä vaikutuksia kotoutumisen palveluiden piirissä olevien asiakkaiden työllistymiseen, ja sehän on sitten koko kansantalouden ja koko meidän työllisyyskehityksen kannalta huoli, jos näin pääsee tapahtumaan. Tässä jokin aika sitten työ- ja elinkeinoministeriö julkisti tämän paljon puhutun työllisyyskatsauksensa, jossa työ- ja elinkeinoministeriö — hallituksen itsensä johtama ministeriö siis — totesi, että näillä hallituksen säästöillä on kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja näillä säästöillä on syvennetty työttömyyttä tässä maassa. Taitaakin olla niin, että tämä hallituksen esitys sopii hyvin jatkoksi siihen työ- ja elinkeinoministeriön raportin johtopäätökseen, [Puhemies koputtaa] jossa todella näiden säästöjen kielteinen vaikutus työllisyyteen nähdään. Toivon todella, että tässä maassa pyritäisiin pikemminkin edistämään maahanmuuttajien työllistymistä kuin heikentämään sitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

18.19 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän kotoutumisesta annetun lain muuttamisen yhteydessä on tässä salissa mielestäni aika ansiokkaastikin nostettu edeltävissä puheenvuoroissa esiin niitä lain vaikutuksia sinne kuntien talouteen ja myöskin äskeisessä puheenvuorossa edustaja Peltosen esittämiä vaikutuksia myös tähän työllisyyteen. Tässä salissa on aiemmin käyty aika paljonkin keskustelua, muun muassa kyselytunneilla ja muuten, että miten tämä hallitus on onnistunut omissa työllisyystoimissaan, ja tästä tulostaulustakin on peistä taitettu, ja täytyy sanoa, että kaipaisin myös itse kovastikin tämän lakiesityksen työllisyysvaikutuksia ja erityisesti niitä aitoja vaikutuksia, sillä näistä laskennallisista vaikutuksista meillä alkaa olla jo vähän turhankin paljon kokemusta, ja vaikka niiden kyseenalaistamista on ministeriaitiostakin paljon paheksuttu, niin täytyy sanoa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

välillä tuntuu, että eivät ne pelkät laskennalliset vaikutukset sitten siellä tosielämässä toteudu.

Nyt kun puhutaan tästä kotoutumisesta ja sen työllisyysvaikutuksesta, niin semmoinen arkijärkikin jo sanoo, että mitä paremmin pystymme antamaan koulutusta siinä kotoutusvaiheessa, ja kun maahanmuuttaja tulee, niin mitä nopeammin hän oppii kielen, sitä helpompi hänen on työllistyä. Toki, niin kuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani nostin esimerkkinä sen, että kotikaupunkiini Saloon on paljon tullut näitä ukrainalaisia maataloustyöntekijöitä, jotka eivät välttämättä työssään sitten aidosti sitä kielitaitoa tarvitse, niin siitä huolimatta tavallaan, että he pystyvät aidosti integroitumaan tähän meidän yhteiskuntaan, hoitamaan asioitaan myöskin itsenäisesti ja näin, sitä kielikoulutusta ehdottomasti tarvitaan. Ja voi olla, että heillekin sitten, kun he tänne mahdollisesti jäävät pysyvästi asumaan, joku muunkinlainen työ sitten alkaa maistumaan kuin se pelkkä maataloustyö, ja silloin tietysti taas se kielitaito, että voi kouluttautua uuteen ammattiin, ehdottomasti tarvitaan. Sanoisin näin, että mitä aikaisemmin siihen kielikoulutukseenkin pääsee ja heti sitä kielitaitoa myöskin harjoittamaan, sen paremmin sen myös voi oppia ja sitä kautta työllistyä.

Ehkäpä, jos hallituskin tällaiset asiat ottaisi huomioon näitä lakeja säätäessään, tämä 100 000 työpaikan tavoite, jonka kaikki tässä yhdessä jaamme, saattaisi jopa toteutua. — Kiitos. [Eemeli Peltonen: Oikein!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

18.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä edustajat Peltonen ja Nikkanen kävivät hyvin läpi tämän esityksen kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja työllisyyden edistämiseen, ja näihin huomioihin on helppo yhtyä, sillä näiden kotoutumispalveluiden tarkoituksenahan juuri on edesauttaa ihmisiä pääsemään työn syrjään kiinni antamalla kielikoulutusta, muita taitoja, joita työnhaussa Suomessa tarvitsee. Siltä osin on minusta hienoa, että hallitus tässä omassakin esityksessään kuitenkin toivoisi, että nämä säästöt, jotka nyt kohdistuvat näihin kotoutumispalveluihin, eivät kohdistuisi kielikoulutukseen tai muihin työllisyyttä edistäviin koulutuksiin, lasten tukemiseen. Hienoa, että hallitus tämän ymmärtää. Valitettavasti tosiasiallisesti, kun tässä on kuitenkin kysymys yleiskatteellisesta rahasta, niin jokainen kuntahan sitten itse päättää, mihin ne mahdolliset säästöt kohdistuvat.

Mutta ylipäätensä, arvoisa puhemies, tämänkin asiakohdan osalta on syytä todeta, että kun tässä nyt puhutaan kotoutumispalveluista, niin kyllähän näillä on myös jonkunnäköinen signaalivaikutus sitten maan rajojen ulkopuolellakin ja maan rajojen sisäpuolellakin, että millä tavalla erilaiset ihmiset kokevat, ovatko he tässä yhteiskunnassa toivottuja vai epätoivottuja. Tätä keskusteluahan on käyty myös kuluneella viikolla liittyen tulevaan itsenäisyyspäivään ja sen tapahtumiin. En yhtään ihmettele, että moni muualta tullut Suomessa asuva, työtä tekevä hieman kummastelee, mihin suuntaan myös tämän maan ilmapiiiri on menossa. Sehän näkyy itse asiassa näissä muissakin keskusteluissa liittyen näihin muihin esityksiin, joita hallitus tähän taloon on tuonut, liittyen esimerkiksi ulkomaalaislain muutoksiin, liittyen esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden asemaan ja niin edelleen.

Kyllä se viesti, joka elinkeinoelämältäkin tulee, on syytä painokkaasti hallituksessa ottaa huomioon, että näitä uutisia tuolla maailmallakin seurataan. Moni saattaa miettiä, kun työtarjouksia sitten useammasta maasta tulee, että kannattaako välttämättä tänne tulla,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2024 vp

onko ilmapiiristä tullut sellainen, että se ei ainakaan vedä puoleensa. Siksikin tämä olisi tärkeää hahmottaa, että kun nyt katsomme uusimpia ennusteita työllisyyteen liittyen tai vaikkapa meidän väestöennusteita, niin kyllä selkeä viesti on se, että pitkälti työllisyyden kasvu nojaa meillä juuri työperäisen maahanmuuton varaan. Meidän väestönkasvu nojaa työperäisen maahanmuuton varaan. Sen takia myös tämä negatiivinen signaalivaikutus on otettava huomioon, kun lainsäädäntöä tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

18.25 Saku Nikkanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä aiheesta kotoutumisen osalta. Myös sellainen ryhmä maahanmuuttajia, voi sanoa, joka ehkä erityisesti korostuu myös näissä turvapaikanhakijoissa, on lapset ja nuoret. He ovat tässä jääneet tavallaan ehkä vähän vähemmälle huomiolle kenties sen takia, että heillä tämä kotoutuminen sujuu luontevammin sieltä koulun tai päiväkodin kautta.

Mutta kun samaan aikaan me olemme täällä kritisoineet sitä, että kun tässä lakiesityksessä suoraan leikataan siitä kotoutumisesta, hallituksen tulisi tehdä myöskin kuntien toimintaa ja sitä kotouttamista helpottavia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Ainakin yksi sellainen huoli, mikä on noussut useissakin keskusteluissa ja ehkä jo pitemmän aikaa tavallaan tätä kotouttamista heikentävänä seikkana, on tämä, miten lapset osallistuvat maahanmuuttajaperheissä varhaiskasvatukseen. Sitä kautta meillä on paljon perheitä, joissa ehkä vähän kulttuurisenkin taustan osalta on totuttu siihen, että lapsia hoidetaan kotona, eikä tämä meidän varhaiskasvatusjärjestelmämme ole niin tuttu.

Ehkä tästä juontuu sitten se seuraus sinne, että meillä on jo pidemmän aikaa tullut hieman huonojakin tuloksia peruskoulussa. Meillä on peruskoulussa jo aika pitkällä olevia oppilaita, jotka ovat pitkään olleet mukana koulutusjärjestelmässä, mutta kielitaidon kanssa on isoja haasteita. Minun mielestäni olisi suotavaa, että hallitus tarttuisi tämäntapaisiin haasteisiin, eli miten saisimme kannustettua maahanmuuttajaperheitä siihen, että lapsia vietäisiin jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa sinne varhaiskasvatuspalveluiden pariin, jossa he tietysti oppisivat automaattisesti suomen kieltä ja sitten sitä kautta, jos meillä olisi hieman paremmat kotouttamispalvelut ja kielikurssit, myöskin nämä vanhemmat voisivat osallistua näihin kielikoulutuksiin. Tavallaan tämäntapaisten ongelmien ratkomista toivoisi enemmän kuin tällaista kategorista rahoituksen leikkaamista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 192/2024 vp sisältyvien 1.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 192/2024 vp sisältyvän 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.